

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Doctor Mellifluus S. Bernardus Magnæ Matris Cultor
Eximius, Et Ex Ordine Sancti Benedicti Sacellanus
Quartus. Sive Ea quæ Doctor mellifluus de laudibus
Virginis Matris scripsit in gratiam magnæ ...**

Bernardus <Claraevallensis>

Nevhsii, MDCLXXV.

Reverendissimo Perillustribus ac Generosis Dominis Domino Joanni
Godefrido Ab Hörde / Cathedralis Ecclesiae Hildesiensis Canonico
Capitulari, Serenissimi Principis Electoris & Archiepiscopi ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-37156

Reverendissimo Perillustribus ac Generosis Dominis

D O M I N O

JOANNI GODEFRIDO

Ab **H Ö R D E /**

Cathedralis Ecclesiæ Hildesienfis Canonico Capitulari, Serenissimi Principis Electoris & Archiepiscopi Colonienfis, nec non Celsissimi & Reverendissimi Principis & Episcopi Monasterienfis, qua Administratoris Corbejenfis respectivè Consiliario intimo, vices tenenti ac regiminis Præsidi.

nec non

D O M I N O

ALARDO BERNARDO

ab **H Ö R D E /**

Dynastis ingenuisque Dominis toparchiæ Hördianæ, Dominis in Stormede/ Eringerfeldt/ Schwarzenraben/ & Borchheim/ &c.

Felicitatem.

Reverendissime, Perillustres ac Generosi Domini.

uentis vestræ erga sacros, divi **BENEDICTI** Nepotes benevolentia, aliâq; profusæ in Monasticæ vitæ addictos viros beneficentiæ monumenta & maxima merita, quæ ab ævi propè dimidio huc-

a 2

usq;

D E D I C A T I O.

usq; vigent, me quam plurimis, ex eodem fonte manantibus beneficijs affectum impulere, ut munusculum quoddam ex gratiarum arculâ depromptum vobis exhiberem, sed eam quum prorsus inanem, nihilq; tantis nominibus dignum continere deprehenderem, disquirere stemmatis vestri monumenta accuratiùs cæpi, ubi sanè latissimus mihi campus egregiorum facinorum, quæ amplissimo de Heroibus Hørdianis panegyrico materiam præberent expanditur; verum cum instituti mei ratio aliud postulet, quàm illustrium encomia profèqui, pauca quædam ex ijs, eaque strictim, imò nomina duntaxat percensere duxi. Dabit ergo veniam Perillustres Viri huic meæ scriptioni, quum ea quæ latiùs erant deducenda, paucioribus perstringam. Neque enim proavorum vestrorum, vestramque singularem in Deum ter optimum maximum; magnam ejus & admirabilem Matrem, aliosque Sanctos, religionem, pietatem, devotionem, & observantiam, intimam virorum principum familiaritatem, laudabiles pro communi Reipublicæ emolumento susceptas functiones, strenuam fortemque in rebus bellicis pro re Catholicâ navatam operam, Christianum

in

D E D I C A T I O.

in peragrandis longè diffitis regionibus fervorem, hisce pagellis dignè enumerare valeo, quum mihi penitus ea perlustranti plura majoraque succrescunt.

Nullus porrò quod in suscitandis à fundamento magnifici operis templis, & sacrarijs, in exstruendis dotandisque Monachorum domicilijs & Cœnobijs maximas opes effuderint; inficias ire poterit, qui civitatem Lippiensem solummodo adierit, ubi templi domusque cœnobitarum S. Augustini structura sanè visenda conspicitur quæ tam fide dignorum^(a) testimonio & auctoritate, quam olim ibidem positi nunc verò injuriâ temporum sublatis Epitaphij monumento, Hordiorum munificentia tribuitur, quod his inferre haud abs re fore arbitror siquidem familiae apud posteros perennem memoriam conservat

** Primum magnificus lapidem locat hinc Fridericus
Ex Hörde natus miles bonus hinc et humatus*

a 3

Septem

^(a) Herm. Stangefol. lib. 3. annalium circuli Westphalici fol. 405. ubi sic legitur.

Cosmod. Stef. Ritereri Hessi lib. 4. In civitate Lippiensi templum ac cœnobium permagnificum regularium Monachorum S. Augustini hoc tempore fundatur exstruitur affatimque ditatur per nobilem virum Fridericum ab Hörde, qui & ibidem in templo post obitum anno 1317. unâ cum Cunegundâ uxore sepultus est hoc addito Epitaphio. *

D E D I C A T I O.

Septem post denos obit annos mille trecentos.

Neque etiam id parum Hördiorum gloriam illustravit, quod ex hoc olim monasterio doctissimi Monachi, qui plerumq; Doctorum pileo & honore insigniti erant, magno numero prodiêrint. (b)

Majorum suorum vestigijs institère, & imitati exemplum Philippus & Joannes patruels Domini in Boek, non ignari obsequijs erga matrem filij & filiaë captandam esse gratiam, sacellum quod in castro suo Bocâ ad Luppiam Bernardus de Hörde (c) ad Virginis Deiparæ sanctæ ejus Matris Annæ lanceæ & clavorum Servatoris nostri, & sancti Antonij magni honorem prius condiderat, reliquijs ex longè dissitis locis maxima cum difficultate acquisitis exornarunt, annuis proventibus locupletarunt, & Innocentij VIII. Pontificis Max. privilegijs auxerunt, quâ quidem super re pro perenniori stabilitate litteræ, quibus tria brevia Apostolica inserta, sunt exarata. De Philippi hujus fervore planè sancto ausim id ferme pronunciare, quod, quæ hodiedum in Delbrugia circa languidos & varijs morbis afflictatos Deus operatur miracula (salvâ tamen virtute sacri thesauri imaginis

(b) *idem folio eodem.*

(c) *Monum. Paderb. in notis ad Bocam pag. mibi, 142.*

DEDICATIO.

nispectori inclusi) magnam partem ejusdem Philippi piæ intentioni sint adscribenda. Ille enim est, qui pro singulari quo in crucifixum Dominum ferebatur amore ostentando, ejus sacrosanctam imaginem eodem ubi nunc maximo hominum confluxu & mira devotione, non sine admirandâ efficacîâ colitur, loco statuit, ille est qui eandem Crucifixi imaginem pretiosissimis ejusdem pectori immerfis lâminâque obseratis reliquijs, (d) quas quidem cum non exiguo vitæ discrimine binis in terram sanctam susceptis Deoque favente feliciter exantlatis itineribus exulerat, condecoravit. (e) Fuit verò Vir ille tantâ præditus sapientiâ, ut Westphaliæ & Angariæ Mareschalli munus (f) (g) summâ cum laude obierit. Quo quidem post fata charissimæ Conjugis ex illustri Nesselrodiorum familiâ oriundæ se abdicans quum Ecclesiasticum statum amplecteretur ad Præposituram

Cathe-

(d) 1. de sancta Cruce. 2. de Columna, ad quam Salvator flagellis pro nobis cæsus. 3. de S. Philippo. 4. de S. Georgio. 5. de S. Quirino. 6. de SS. Martyribus.

(e) Anno 1496. ipso die Parasceves sacro.

(f) Herm. Stanges. lib. 3. anal. circuli Westph. fol. 383. ab anno Domini 1260. usque ad annum 1442. dicti sunt Marschalli Westphalia. primusq; fuit Philippus ab Hörde zu Boeck qui titulo Marschalli abjecto Provincialis Sarrapa diceretur, præfuit autem annis 5. usque ad annum 1498.

(g) Joannes à Berswardt in sua m. s. nomenclaturâ nobil. Westph.

D E D I C A T I O.

Cathedralis Ecclesiæ Monasteriensis est erectus; in cuius functione muneris eam profectò omnium proborum laudem promeruit, quam nec feramors ei, nec improborum invidia, nec temporum injuria eripere valuerunt; quod quidem superstes fama approbavit, dum tale ei encomium à coævo scriptore (h) relictum invenio.

Nobilitas triplex pariter te lucet in uno

Sanguine doctrinâ clarus es atque fide.

Æquali divinæ religionis virtute insignes habendi ex eodem stemmate vestro fratres & cognati: Temmo, Fridericus, Philippus, Joannes, Engelbertus & Bernardus, qui singulari in Christum pro salute generis humani venditum & crucifixum amore ducti atque æternitatem mente sedulâ & serâ volentes Deo trino & uni gloriosæ Virgini Matri MARIÆ, sanctæ Annæ Matri ejus honestissimæ, S. Augustino & dilectæ ejus Matri in Dynastia sua Stormede congregationem triginta sanctimonialium Ord. Canonorum Regularium S. Augustini instituere: eo præsertim fine ut pro animarum suarum salute Deo Opt. Max. identidem supplicarent jugiterque mysteria passionis
Redem-

(h) Johan. Murrnellius in Cyriaci Spangenberg's Speculo Nobilitatis parte secunda lib. 11. cap. 13. fol. 189.

D E D I C A T I O.

Redemptoris nostri sedulâ & pia mente recolerent
cujus rei fidem faciunt literæ eam in rem forma-
tæ. (i) Illud porro de Temmone silentio nullate-
nus prætereundum, quod paulo ante (k) cum uxo-
re suâ à Patre Joanne Priore Canonice Bôdicen-
sis totoque Conventu ad fraternitatem, quo om-
nium bonorum operum particeps fieri posset, ad-
missus fuerit.

Plura ejusmodi & singula Pietatis monumen-
ta tam in Dominio vestro quam vicinis locis (l) ab
antecefforibus vestris erecta in memoriam revo-
cando, moras justo longiores injicerem. Et quis
non sibi persuadeat adhuc innumera extitisse,
quorum licet memoria temporum injuriâ obli-
terata sit: vel hinc tamen ominari licet, quod tam
teste scriptore fidedignissimo (m) quàm ipsis litera-
rum monumentis (n) *Henricus Abbas sancti Viti in
Corwey de bonæ voluntatis arbitrio Friderico dicto de
Hörde, et Cunigunda (o) uxori eius officium in Mön-
ninghausen et bona universa, quæ discretus miles Dn.*

b

Albertus

(i) Anno 1483.

(k) Anno 1466.

(l) in oppidis Lippia & Gesêke.

(m) m. s. Kleinsorgij pag. 1. lib. 7.

(n) Antimanifestum DD. de Hörde fol. 113. num. 39.

(o) de Stôrmede filia Alberti nobilis Domini de Stôrmede.

D E D I C A T I O.

Albertus de Störmede de suâ Ecclesia iure habuerat feudali largâ manu ex singulari ad vos affectu porrexit. (P)

Quod licet hodie adversarij vestri promiscuum velint, ac remque satis propterea vobis litem moverint, vos verò solidis fundamentis nixi (q) masculinum solum contenditis; non dubito quin quâ veritate, quâ strenuitate & industriâ hactenus tuiti estis, eâ felicitate evincetis, uti & jam apud ipsam sacram Cæsaream Majestatem pro S. Viti M. Monasterij Corbejenfis & successorum vestrorum summo bono & emolumento juxta primæva & pluribus à sæculis concordata familiae pacta evicistis. (r)

Quanquam animus non erat de Hördianæ gentis vetustate hoc loco multa profari, vix tamen intermittere possum quin Albertum commemorarem qui inter complures Imperij proceres testis subscripsit (s) litteris Ottonis quarti Romanorum Regis, quibus Imperator *Widekindo Corbeiensi Abbati feodum furesti quod soligo dicitur tradidit.*

Alios quoque Gentis vestræ sago togæque in-
signes

(p) Colonia Anno Domini 1291.

(q) videantur 4. manifesta Hordensia

(r) Anno 1674. 13. April.

(s) Aquisgrani An. 1198. 9. August. ex origin. lit.

D E D I C A T I O.

fignes viros silentio præterire nefas foret quorum nomina scriptorum calamis celebrata haud exiguam stemmati vestro laudem attulere. Quorum alter Alardus (t) dum Henrico Brunovicensium Duci campi Marefchalli nomine militaret, accito in focium Ottone Comite Rittbergensi & alijs octingentorum equitum & trium millium peditum manu veræ religionis amore incitatus Comitem de Teklenborg Protestantium partes tinentem ; Mox Landgravij & aliorum subditos invasit ferroque & flammâ vastavit. Alter non minorem fortitudinis martiæ laudem meretur Georgius qui (u) sub Christierno Rege Dania cum quadringentis equitibus & aliquot peditum vexillis (quorum comes Ericus de Hoya & hic, Duces erant) meruit, cum verò Rex ob tyrannidem regno pulsus & subditi Friderico Holfatiæ Duci (x) sub dio Homagium præstitissent, iisdem servitijs renunciavit, & post biennium (y) ab Alberto Brandenburgico in Chiliarcham assumptus, pro cuius partibus strenuè dimicans unà cum Duce

b 2 fuo

(t) *M. Cyriacus Spangenberg in sui spec. nobil. par. 2 lib. 11. Cap. 43. p. 254. Alhardt von Hörde ist An. 1545. Herzog Henrichs zu Braunschweig Feldt-Marschalck gewesen. ic.*

(u) *idem loc. cit. fol. 255.*

(x) *zu Wiborg.*

(y) *An. 1547.*

D E D I C A T I O .

suo hostium vinculis constrictus , prius vitam quam fidem ponere statuit.

Hicce merito accedit Albertus qui (z) Simonem de Lippia Episcopum Paderbornensem (qui quo Angarienses acrius infestaret, Saltzkottenam fossis & mœnijs cinxerat, seque cum Archidicecios hostibus foedere obstrinxerat) cum insigni Vasallorum Nobilium & partium Westphalię Magnatum manu adortus captivum duxit & (a) Archi-Episcopo Colonienfi Conrado (b) tradidit, qui illum bene habitum eo usque detinuit , donec secum pacisceretur. (c)

Non licet aliter autumari de multis alijs gentis Vestrę Viris præcipuè verò de Bernardo Equite, qui quanquam mihi nomine solum notus sit, non immerito Equitis nomen ante alios promeruerit, quippe ob singularem virtutum præstantiam, infractum animum, & egregiam manus fortitudinem. Hic porrò trium virorum ex eadem stirpe vestrâ prognatorum nomina præterire nefas foret, Georgij nempe, Alardi & Friderici, qui omnes sacri militaris ordinis diversisq̃ue temporibus Teutonicę domus Marburgensis primarię Commen-

(z) *m. f. Kleinsorgij par. 1. lib. 7.*

(a) *Anno 1254.*

(b) *de Hoystade.*

(c) *An. 1256. Kleinsf.*

D E D I C A T I O.

mendaturæ excellentiâ præditi fuere, quorum fama publicis typis ad posteros delata hodieum celebratur.

Verumtamen longius quam volebam in enumerandis Hordianæ vetustatis monumentis progredior: quum *Bernardi* incidens nomen aliud monet: cursum igitur sisto nam & audio, & lego, & video tot ex gente vestra *Bernardi* nomine nuncupatos, meo mellifluo illi, quem typis paro, Doctori homonymos: Nam *Bernardi* Equitis quem paulò ante nominabam, filius ejusdem prænominis, is est, (d) qui cum fratribus suis Friderico & Hermanno transegit cum Henrico Spiegel Episcopo Paderbornensi propter Castrum Bocense non ita pridem ab illis (e) exstructum. Fuit & alius *Bernardus* (f) satrapa in Arnsberg sub Theodoro Archi-Episcopo alius quoque *Bernardus* Fridericus, qui concordatis Westphaliæ, (g) conceptis inter complures subscripsit: demum *Bernardus* Sylvester ab Hörde qui Stormedenæ hoc sæculo extremum vitæ diem clausit. Hoc igitur stemmati vestro tam charum, tam vulgare nomen vix aliud suggerere mihi videtur imo & persuadere quam,

b 3

&

(d) *Joannes à Bersw. orat in sua m. s. nomencla. nobil. Westph.*

(e) *An. 1371.*

(f) *Idem.*

(g) *An. 1590. Idem.*

D E D I C A T I O.

& proavos vestros & vos illorum generosos nepotes divi Bernardi ejusq; lactatricis magnæ Matris cultores fuisse eximios.

Quis etenim te BERNARDE Alarde qui olim sensis Calvinii & prætensè reformatorem imbutus tantum ex homonymi tui Patroni uti & D. Hieronymi atque S. Ambrosij assiduâ lectione profecisti ut ad Romanæ Ecclesiæ & unius salvificæ Religionis gremium cui antea per Baptisma in-
 fitus fueras te reciperes: quis inquam te ab hoc Divo, non dicam ab almâ ejus lactatrice alienum affirmaret: post Deum enim utriq; quin & scholis PP. S. J. quod è tenebris ad verum fidei lumen emerferis, jure in acceptis refers.

Tandem universos vos, Rme, Perillustres & Generosi Viri, Optimi stemmatis, optimi rami compello & ante alios te, *Ioannes Godefride*; Te ceu parentem suum nepotes tui^(h) amant & observant; quorum, fratribus tuis superstes, unice curam geris; Te ceu gentis vestræ eminentius caput consanguinei salutant & venerantur. Te ceu oraculum Reverendissimi Confratres tui suspi-

ciunt

(h) *Rabanus Christophorus* Canonicus capitularis Cathed. Ecclesiæ Hildes. An. 1674. à Rmo Capitulo Hild. ad S. Ces. Majestatem ablegatus. *Friedericus Ferdinandus Gaudentius. Franciscus Wilhelmus: & Arnoldus Mauritijs* Joannes, fratres & cognati ab Hörde.

D E D I C A T I O.

ciunt & admirantur. Tu à cunctis Westphaliæ principibus viris inter primæ admissiõnis familiares & consiliarios intimos adscisceris. Tu tot tantisque legationibus clarus Reipublicæ Romanæ emolumento fervore sancto studuisti, dum & Ratisbonensibus Comitijs (i) nomine Serenissimi Electoris Colonienfis uti adhunc actum specialiter deputatus subscripsisti. Virtutes tuæ Religio, modestia, sapientia, solertia, variarumque rerum experientia te omnibus amabilem reddunt. Tu fratri tuo Georgio Canonico Capitulari Cathedralis Hildesienfis Satrapæ in *Wittlage, Marienburg et Steinbruck* non ita pridem defuncto (k) in magnæ & admirabilis Matris veneratione minime cedis; cujus præclara in eandem virginem Matrem pietatis monumenta per totam Diocesis Hildesiensem hodie visuntur: de quo illud imprimis observatu dignissimum, quod pro singulari, quo in assumptam virginem ferebatur, amore, quotquot struebat altaria, imagini assumptionis primarium & maximum altaris locum assignaret. Hæc sanè Deo Opt. Max. singulariter placuisse vel ex eo apparet, quod illum ipsa assumptionis ma-

tris

(i) Anno 1654.

(k) Anno 1673.

D E D I C A T I O.

tris suæ die ex hac mortali vitâ immortalis pro-
 mio exhilarandum, evocarit. Tu inquam in eo
 ipso non concedis, qui ut in omnibus vivo con-
 sensisti, ita etiamnum post illius fata eadem planè
 devotionis monumenta in honorem gloriofæ as-
 sumptionis Deiparæ erigi curas.

Plura habuissem Reverendissime; Perillustres
 & Generosi Domini oculis vestris & luci publicæ
 subjicienda, nisi ea ab oblivionis interitu jam per
 alios vindicata, eaque omnia quæque dixi, quæque
 dicere potui, nominibus vestris minora compe-
 rissim: hinc HÔRDIOS ^(lmn) vos nominasse fa-
 tis me dixisse reor: siquidem stirpi huic pro-
 prium semper produxisse præclaros, quæ hodie-
 dum ita ramos in Westphaliâ explicuit, ut non so-
 lum nobilissimarum potiorumque magno in nu-
 mero

(1) Nempe à Hôrde ut habet Stangef. lib. 3. annal. circ. Westphal.
 Chron. Marcan. Hôrde paguschi arx comitis adjacet ab Adolpho comite de
 Marcâ hoc anno 1340. ipso die assumpt. D. Virg. jure municipali donatur inq;
 civitatem evebitur. Habet verò denominationem suam à nobilibus cogna-
 minatis de Hôrde qui quondam hujus loci fuere Domini, &c.

(m) Joannes à Berswordt in m. s. nomencl. nobil. Westph.

(n) m. s. aut incerti Hôrde oppidulum est Tremonie vicinum ad inscharam
 fluvium sacrarum virginum parthenone & arce prefectoriâ superbum olim
 paruit nobili familia inde cognomen habenti quæ dudum à Markensibus co-
 mitibus pulsâ stormedensem in Westphalico ducatu Dynastiam per quatuor
 fere secula possedit.

DEDICATIO.

mero familiarum sed & Principum virorum, per
connubialia fœdera, affinitati conjuncta sit.

Quoniam ergo omnium vestrum affectum,
à primordio gentis vestræ, ad singularem Dei ac
Genitricis ejus cultum tetendisse firmiter sentio,
nec non multis nominibus me vobis ob multipli-
cem vestram erga me benevolentiam & favorem
obstrictum esse profiteor: non incongruum mihi
visum vobis id, quod maximè ad magnæ Matris
honorem & cultum cedit, repræsentare. Offero
ergo Reverendissime, Perillustres & Generosi Do-
mini, & dedico vobis hunc favum mellis ex melli-
flui Doctoris cœlesti dulcedine conditis dapibus
depromptum, & benedictæ Virginis Matris lacte
respersum. Quem quâ animi devotione Vobis
appono, eâdem vos benevolentia suscepturos esse
plane confido. Vivite, virete, florete, valete. Neu-
husij Calendis Januarijs, An. Christi 1610 CLXXV.

R. mo Perillustr. et Generosiss.

Dominationum vestrarum

Devotissimus Servus

LAURENTIUS à DRIPT.

C